

Incipit p̄ria

ps libri scđi de mō interrogā/
di penitētes a p̄fessore fm de
cē p̄cepta legis. ⁊ habet cap/
tula. xxiiij.

¶ Prīmū p̄ceptum continet
tria capitula. Prīmū.

Ruz co

le deū. Circa hoc
primū p̄ceptum
sic potes interro/
gare. ⁊ primo de votis.

De votis.

¶ Ota fm mḡm sniaz
n in iij. dist. xvij. q̄ vo/
tum est testificatio q̄/
dam p̄missionis spontanee
q̄ fit deo de his q̄ dei sūt ⁊ fie
ri dñt. Uel breu⁹ fm Tho.
Votū est p̄missio deo facta d̄
aliq̄ qd̄ sit deo acceptuz. Ad
qd̄ requirunt̄ tria. s. delibera/
tio voluntatis. p̄positū ⁊ p̄/
missio. vltimū orit̄ ex secūdo
scđm ex primo. Si trāsgres/
sits est seu omisit implere aliq̄d
votū licitū. ⁊ si aduertent̄ euz
possit ē mortale. Et toties q̄
ties frāgit. Sec⁹ si ex obliui
one. v̄l qz n̄ potat vt ifirm⁹ ie
iunare. ⁊ hmōi. ¶ Si vouit

se aliq̄d mali facturū. vt vidi/
ctam v̄l maioris boni īpedi/
tiū. vt nō ingredi religionē
hoc ē mortale. ⁊ sine aliq̄ dis/
pensatōne d̄ illud infringere
Si nimis tardauit implere
pp̄t qd̄ a memoria excidit oī
no. vel venit ad statum nō va
lendi iplere cum prius potu/
isset mortale videt̄. Idēz qm̄
dimisit p̄positū iplendi cum
tū possz. als̄ moza implendi
votū qm̄ sibi n̄ p̄fixit tps nō
videt̄ mortale nisi moza esset
valde nimia. et nisi ex hoc ei ī
mineret piculum nō valendi
implere. vt de voto ingrediēti
di religionē. cum tamen n̄ ha
beret cām legitimā cogētē di
latōis. tūc etiam est mortale.
¶ Si fecit votū ⁊ de relicta
vt de elemosyna. ieiunio. ⁊ hu
iusmodi. s. ob malū finē. pu/
ta vt possit facere vindictam
adulteri ⁊ hmōi. mortale pec
catuz ē. nec tenet̄ illud iplere.
¶ Si fecit votū abstinentie ⁊
hmōi. ⁊ dubitat vtrū possit ī
plere vel non. ⁊ sine dispensa/
tione v̄l p̄mutatiōe superioris
euz possit facilt̄ recurrere ad
eum. v̄l ad p̄fessore suū p̄ cō/
silio frāgit mortale videtur.
¶ Hora tū q̄ viri p̄nt irrita/
revota vxorum. s. abstinentie

Interrogatorii pars prima

pegrinationis. elemosyne. et
accessus ad talē locū. et maxie
votū elemosynarij si nō hnt.
nisi dorē absq; alia supio: um
dispensatiōe. et si fiat talis ir/
ritatio etiā sine cā rōnabili a
viro. amō nō tenet vxor i ple
re talia vota. Dubiū est d' vo/
to hierosolimitano. qz hoc in
fauorē fidei emittitur. ¶ De ir/
ritatiōe votoꝝ ipubeꝝ et filio
rūfamilias et religioꝝ. vide
in scda pte sūme. tit. vi. ¶ Si
habens votū castitatis v' re/
ligionē intrandi et m̄rimoni/
um ꝑrit. mortale est. et n̄ pōt
ꝑsummare illud absq; morta/
li pctō. quia adhuc ꝑt illud i/
plere. et d; añ ꝑsumatiōem ma/
trimoni. post ꝑsumatiōz ꝑo/
reddere tenet debitū etiā i/
terꝑratiue petenti. Sed eri/
gendo sēp peccat mortaliter.
vnde ꝑsulendū esset ei petere
sup h' dispensatiōem a papa.
fm̄ Guil. Posset etiā eps dis/
pensare. nisi esset talis conti/
nens et obseruans ipm. Si
fecit votū stultū et irrōnabile
vt ieiunare dñica die vel non
pectinare caput. vel lauare in
sabbato. et h̄mōi mortale nō
est. sed ꝑhibendum est illud
implere.

De voti trāsgressione.

Nota q; a trāsgres/
sione votoꝝ ꝑt de iu/
re cōi et ꝑsuetudie cō/
fessor absoluere. qz nō ē de ca/
sib; reseruatīs. s; de dispensa/
tiōe et ꝑmutatiōe votoꝝ n̄ ꝑt
se iromittere sine speciali cō/
missiōe dyocelanoꝝ vel alteri
us q; possit illam dare. Epi
aut in oib; ꝑt ꝑmutare vel
dispensare. nisi in voto casti/
tatis v' religionis et trib; voiz
pegrinatōis. s. hierosolimita/
ni ad sanctū Jacobū. et ad li/
mina aploꝝ. i. romani. in qui
bus votis papa vel sūmꝑ pe/
nitentiarius soli dispēsan v'
ꝑmutant.

De votis habes in secun/
da parte summe.

De superstitiōib;. Ca. ij.

I fecit ipse vel fieri fe/
cit aliqđ maleficium
seu iuxta vulgare ma/
lias in qbus semp fiunt incā/
tatiōes occulte vel manifeste
demonum inuocationes. qđ
semp est mortale. et dignum
morte corporali.

De incantationib;

I fecit vel fieri fecit
v' ꝑcurauit aliquas
incātatiōes cum sacra
mētaliꝝ ecclie. vt aq; baptis/
mali l' oleo scō, et h̄mōi ob sa

nitatem vel aliã cãm est mortale 7 grauissimũ.

¶ De adoratiõẽ creaturarũ.

¶ Adorauit aliquã creaturã faciẽdo orõnẽ ad eã. vt ad lunã soles 7 stellas cũ pmo apparent. 7 hmõĩ est mortale pctm̃.

De diuinatiõibz

¶ Fecit vel fieri fecit aliquã diuinatiõem ad inuenienduz furta vel ad sciendũ occulta vel futuruz qd sibi ptingere põt est mortale.

De arte notoria.

¶ Didicit artẽ notoriã vel vsus eã ad sciendũ aliqua. vel si vsus eã arte nigromãtica. mortale est et si hz librum inducendus eã vt eũ pburat. al's non est absoluedus. sicut est liber Almadel Seriphoras. 7 alij libri comburendi sunt. qz mortale est vi eis.

De constellationibus.

¶ Ex constellationibz vel planet' sub qbz natus eã aliqd iudicauit d' terminate de conuersatiõẽ eius. ¶ Idẽ si ex phisonomia. Crederẽ em hoiez ex fato vl' constellationẽ vl' pplexiõẽ cogi ad bonũ vl' ad malũ est hereticũ.

De sortibus.

¶ vsus est sortibz diuinatorijs. quod est mortale. ex leuitate autem veniale. ¶ Si dedit aliquod turpe vxor viro ad comedendum. vel alteri vt amaret eaz vel fecit vel dixit aliqd turpe ad hmõĩ. eã mortale. itterrogandum est qd fuit illud.

De incantatiõibz.

¶ Fecit vel fieri fecit aliquã incantatiõẽ ob sanitatẽ psequẽdãz qn do hoc fit sciẽdo eã phibitũ est mortale cõiter. qn vero ex simplicitate fieret putando esse bonas orõnes videt veniale. Sed si nollet in futurum abstinere neganda est ei absolutio. qz ex obstinatione 7 malicia videt eã mortale. 7 itterrogandũ est de verbis qbz vtunt. 7 de obseruatõibz quas addunt.

De breuibz.

¶ Fecit vel fieri fecit vel vsus est breuibz. que communit'er sunt supersticiosa ex verbis vel carta in qua fiunt. vel modo imponendi vel portandi vel tempore scribẽdi. 7 inuenta superstitione earum imponendum est qz comburant. 7 si nolent nõ sunt absoluendi

Interrogatorii prima pars

qz tūc est mortale. Si ſo pu
tabant talia eſſe licita tanquā
orationes. veniale videtur
¶ De obſeruatōibz tēpor.

¶ **J**obſeruaui vnā diē
magis q̄ aliā. in nō in
cipiendo aliqd tanq̄
malū. vt dies egyptiacos. vl'
diē in q̄ occurrit decapitatio
ſancti Johis baptiſte. vl' diē
aſcenſionis in colligēdis her
bis. ⁊ hmōi. veniale videt̄ q̄n
et ſimplicitate ſit. ſiue ſcri
bendo aliq̄. vel portādo ad
ſuſpendenduz in aliq̄ loco. ſi
ſimplr credit veniale eſt. Si
ſo hec crederet antio obſtina
to. tunc mortale eſſet talia ob
ſeruare.

De ſomnijs

¶ **J**obſuaui ſomnia fa
ciēs aliq̄s orōes ⁊ ob
ſeruatiōes. ⁊ poſtea ex
his que ſomniat volendo de
futuris ⁊ occultis iudicare ⁊
pnūciare mortale eſt. al's aut̄
ſine obſuatōe adiūcta adhi
bere fidē nimjs ſomnijs pec
catū ē. ⁊ ſi ex ſe nō ſit mortale
pīculoſū eſt. qz ſic diabol' ml'
tos decipit. ¶ Si ex effuſiōe
olei de lucerna vel cracatione
aliquarum auium. vel vlula
tu canum. vel magnitudine ⁊
pīnuitate ventoz ⁊ hmōi. e

ſtimauit aliqd mali euentuz
qđ factum eſt. ¶ Si exiſtima
uit mulieres conuerti in cat
tas vel alia animalia. ⁊ tre de
nocte ⁊ ſugere ſanguinez pue
rorum ⁊ hmōi. qđ eſt impoſ
ſibile niſi deo. et ideo factum
ē credere. De hac materia di
uinationū incāratiōnū ⁊ oīz
ſupſtitiōnū. vide clar' in de
cretis. xxvi. cauſa p totū.

De blaſphemia ml'tiplici
dei ⁊ ſanctorum.

Caplm tertiu

¶ **J**blaſphemaui de
um. vicz dicēdo euz
non eē iuſtū ⁊ oīa in
iſte diſponere. ⁊ eē accepto
rem perſonarum. vel non vi
dere que ſunt. vel non curare
de actibz hoīm. vel pditorē
vel ſine merito punire et fla
gellare eum. vl' non poſſe iſtō
vel illud facere. et hmōi. qđ lū
bet hoz ē mortale. cū aduer
tit quod dicit ⁊ intelligit.
¶ Si blaſphemaui deuz vl'
aliquem ſanctum. q̄ pprie dē
maledictio. vt maledictus ſit
⁊ c. vt ſit ex ira ſēp eſt mortale
ſi aduertit ipa verba.

¶ Secundum p̄ceptum de iu
ramētis ⁊ periurijs. ⁊ habz
capitula duo.

Primum.

Ec iures

nunc vane p ipm. p̄tio de
 piurio. Si iurauit i
 aliq̄ curia coram iudice men
 daciose. mortale est q̄ntūcun
 q̄ alias haberet iustā causā
 ⁊ qui inducit ad hoc aduertē
 ter vt iudex aduocatus pec
 rator ⁊ hmōi mortaliter pec
 car. Si iurauit etiā extra iu
 diciū in p̄muni sermone q̄
 cunq̄ et causa vel lenitate vl
 vtilitate vel iocositate. vel q̄li
 cunq̄ modo nō solū ad san
 cra dei euangelia ⁊ per corp̄
 xp̄iet sc̄ōrum. sed etiam p̄ si
 dem. p̄ deuz. si deus me adiu
 uet. p̄ v̄ginem mariā. p̄ crucē
 p̄ aiām suam. ⁊ hmōi. hoc sp̄
 est mortale quando aduertit
 se iurare ⁊ falsum dicere. ⁊ to
 ticus quotiens sic iurādo ad
 uertit. ¶ Si iurauit aliquid
 p̄ certo de quo dubitat vtruz
 sic sit mortale est. ⁊ precipue
 iurando in iudicio. ¶ Si iu
 rauit perpetrare aliqd̄ quod
 est mortale. vt facere v̄dictā
 non dimittere concubinam.
 seruare iniusta statuta. tenere
 secreta iniquaz p̄iurationem
 mortaliter peccauit. nec d̄z il
 lud seruare. ¶ Si iurauit te

nere secretum aliqd̄ qd̄ est tra
 ctatum in p̄silio. vel aliud qd̄
 nulli est nociuum. si aduertē
 manifestat peccat mortaliter
 ip̄e et qui stimulat euz ad ma
 nifestandum. sciens illud esse
 secretum. ¶ Si iurauit serua
 re statuta alicuius ciuitatis
 vel vniuersitatis aliquid sci
 enter ex illis transgrediendo
 statutis peccat mortaliter.
 ¶ Si tamen aliquid statu
 tum est abrogatum per p̄riā
 p̄suetudines. quia quotidie
 per omnes fit contrarium et
 diu. non videtur piurus si nō
 seruat illud. eo q̄ non h̄z vim
 statuti. dist. iij. §. leges. Si
 iurauit p̄ aliquem modū op̄
 probrososum per dei mēbrav̄
 sanctorum. vt faciūt ribaldi
 mortaliter peccauit. qz blas
 phemia reputatur. xij. q. i. c.
 si quis per capillum. Si
 p̄misit se aliquid facturum li
 citū in honorem dei vel alio
 rum sanctorum. si non inten
 debat obfuare mortalk̄ pec
 cauit. Si aut̄ intendebat ob
 seruare. sed veniente termino
 quo debet implere nō seruat
 promissum. cum tamē possz
 licet cū sc̄omoditate sua pec
 cauit mortalk̄. nisi ille cui pro
 misit añ terminuz relaxet iur
 f 5

Interrogatorii pars prima

ramentū qđ facere p̄t. si p̄mif-
sum in illi⁹ utilitatē tm̄ cedat
nā si i utilitatē alioꝝ v̄l i ho-
norē dei z sc̄toꝝ nō p̄t ille rela-
xare. sed ad ep̄m v̄l papā p̄ri-
net relaxatio vel p̄mutatio. si
aut̄ non p̄t implere excusat̄ a
peccato p̄ tūc cū non potest.
¶ Si q̄s etiā p̄mittat cū iu-
ramento se aliqđ facturū. qđ
non est alicui⁹ importatōis.
boni vel mali. vt m̄ d̄ p̄berā
do filiū. v̄l de bibēdo. vel nō
z hm̄ōi videt̄ veniale iuratio
z periuratio. Si iuravit sine
cā rōnabili p̄ quibuscūq; mi-
nimis. dicendo etiā veritatē
veniale est. nisi faceret in con-
temp̄tū. z inducendus est vt
abstineat p̄pter piculum pi-
urij. ¶ Si induxit aliquē ad iu-
randum. quez oīno credebat
falsum iuraturū mortaliē pec-
cavit. nisi esset iudex hoc faci-
ens ex officio suo fm̄ iur̄ or-
dinem.

De adiuratiōe Ca. ij.

De adiuratiōe que ē in-
ducere aliquem ad ali-
qđ faciendū ob inuo-
cantiōem alicui⁹ rei sacre. z si ē
p̄ modū coactōis intendens
eū obligare p̄ modū iuramē-
ti ad aliqđ faciendum vt ad
superiores z alios in q̄b̄ nō h̄z

potestatem est mortale. sicut
adiuratio caypbe cōtra dñm
Ad sibi subditos h̄o. est lici-
ta eo cān qđ liceret eis p̄t̄pe.
als non. z tūc adiuratus te-
net illud facere vel dicere. als
esset mortale sicut transgres-
sio p̄cepti. ¶ Si adiuravit p̄-
latos vel socios vel inferio-
res p̄ modū dep̄catōis inten-
dens reducere ad iuramentū
ad aliqđ boni faciendū. nō ē
malum vel veniale. ¶ Si levi-
ter z sine causa est adiuratus
nō faciēs illō n̄ peccat. Tho.
Si adiuravit demōes p̄ mo-
dū p̄cis vel ad fiendū aliqđ
ab eis. vel aliqđ obtinendū
auxiliū est mortale. nisi q̄s fa-
ceret ex familiari consilio spl̄-
ritu sancti. vel nisi ex quadā
simplicitate q̄rēs ab obsessis
a diabolo. sed per modū co-
actionis licz eos adiurare ne
nobis noceant.

¶ Si adiuravit creaturas ir-
rationales ne diabolus eis v-
tatur in nostrum nocumen-
tum. licet. Si aut̄ vt demon
operetur in eis mortale est. vt
incantatores serpentum.

¶ Si in cantilenis et turpi-
bus fabulis miscuit deum
et sanctos. et in narrationi-
bus turpibz z amatorijs est

mortale. als veniale. nisi face-
ret in contemptu del.

Terium pceptum de observa-
tione festorum dicitur duo capi.

Primum

Abbata

sanctifices. Quia
Primum ad determi-
nationem dicitur istud pceptum e-
de iure positivo. ideo hanc an-
te potes de ieiunijs ecclie
et de auditioe misse Primo
ergo si fecit aliqd manuale o-
pus diebus dominicis et festiuis vel
als pceptis ab ecclia extra ne-
cessitate. qz mortaliter pecca-
uit si p notabile spacium secus
si fuerint aliq puncta. Si vero
ex necessitate. videlicet qz ho-
stes expectant vel veniunt i-
undatōes agruz et hmoi. tunc
liceret remouere blada et sup-
pellectilia et huiusmodi. et de-
bent obseruari de vespera in
vesperam. id est de sero ad se-
ro. de cose. dist. liij. c. punciā/
dum. et hic requiritur magna
prudencia in consulendo.

¶ Si vendidit vel emit die-
bus festiuis non mestibilia die
die in diem. vt panem. vinuz
caseum. carnes. et hmoi. mor-
taliter peccauit. ¶ Si p mo-
dū negociationis non in casu

magne necessitatis. In nun-
dinis tñ ex quo prelati eccle-
siarum tolerant si non dimis-
tunt audire missam s̄m De.
de pal. videntur excusari qui
mercantur in diebus festiuis
scz a peccato mortali. Si fie-
ri fecit aliquod pdictorum a
suis filijs. discipulis. seruis
laboratoribus sine necessita-
te peccat mortaliter mandās
et exequens. Si tamen mā-
dans seu mgr vel patronus
non habet necessitatem. s̄ di-
scipulus eius vel seruus vel
rusticus habet necessitatem.
ita qd aliter non posset viuere
vel qd discipulus non obedit
aliqui magistro i his diebus
vendēdo vel faciēdo aliquod
exercitium eius artis p̄o ali-
quo tempore. Et nec iste nec a-
lius de illa arte vult pducere
eum secum. et aliud exercitiū
nescit facere videtur ipse excu-
sari. Nam si in obsequium ec-
clesiarum paupcularum ali-
quando licet aliqd laborare
diebus festiuis s̄m doctores
qnto magis licet p sustentati-
one vite eius in necitate. tui-
us tñ eēt eligere aliā artem si
posset. Similr de scriptori-
bus pro precio et conficiēti-
bus instrumēta et iudicātibz

Interrogatorii pars prima

z facientibus longas dietas non causa cupiditatis. sed necessitatis. quia non bene aliter potest fieri.
¶ De barbitorioribus et homicidiis
Medicinalia autem sunt per se facere et medicari et talia videre.

¶ Si per votum die festiui vacat ludis. venatoribus. aucupis choreis et alijs vanitatibus mundi. Frequenter enim in his occurrunt mortalia peccata. et si de se ista non sint mortalia. Quod etiam mortale peccatum diebus festiuis commissum sit grauius patet. video de homicidio confitendum est.

De audicione missae diebus dominicis et festiuis.

¶ Non audiuit totam missam diebus illis. sed omisit. vel ex precepto vel ex cupiditate lucrandi. vel causa eundi ad solacium. vel ad iuuiam. seu ex negligentia vel ignorantia crassa mortaliter peccauit. et toties quatenus dimisit. Idem si audiuit sed non totam. dimittendo notabile peccatum. de consuetudine. id est. missas. Secundo hoc est si modicam partem missae dimisit.

¶ Quod autem quis audiat in parochia sua vel alibi in missa. propriam die. vel aliam audiendo vel non intelligendo sermo. vel non audiendo. quia submissa dicitur. vel

audiat alibi seu apud cubinario seu symoniaco. et homicidio vel non symoniaco et cubinario. et quod plati non vident super habitationem homicidio non vident simpliciter sollicitandi. sed dimittendum conscientijs eorum vbi talia abudant. secundum Petrum de Palatio. et Guiljelmum duran.

¶ Dimittens hoc audicionem missae ex infirmitate vel ex tali occupatione quam non potest dimittere. ut seruire infirmo. alia iusta causa. puta quia manet in castris excusat. ¶ Excusant etiam puella quae dimittunt a parentibus domi. non tamen euntes ad choreas. vidue etiam quae manent in domo clausae per menses non excusant. secus si per dies. xv. vel per mensem.

De obseruatione ieiuniorum
Capitulum secundum

¶ Quis di

¶ mittit ieiunia ecclesiae quadragesime. quatuordecim. et viginti festorum christi apostolorum et sanctorum post viginti unum annos peccat mortaliter. nisi habeat causam legitime eum excusante vel saltem existit se habere puta cum est satis debilis vel videtur sibi esse propter quod credit non posse ieiunare sine notabili corporis

detrimto. licet fm veritate possit. talis nō videt de facili p̄demnand⁹ d̄ mortali. ex q̄ paratus erat obedire p̄cepto si credidisset se posse. aliter est mortale. 7 totiens q̄tiens dimisit aliquem diem ieiunij. q̄ libet em̄ dies est sub p̄cepto. sed ante. xxi. annū inducendi sunt iuvenes ad ieiunandum. sed etiā in interrogan dū ē d̄ numero dierū quos dimisit. 7 q̄ de causa. ¶ Si h̄o notabiliter anticipauit horam comedendi. puta circa horam tertiā sine cā legitima nō est ieiunius 7 n̄ mortale. hora autē p̄grua est circa nonam. tardare autē post nonam non ē viciū. nisi fiat ex sup̄stitione. ¶ Si cum ieiunauit ex statuto ecclesie vel ex voto vel ex iniunctione cōfessoris comedit d̄ sero fructū panis. vel de pluribus fructibus aut confectionibus. vel de vno genere t̄m̄. sed in maḡ q̄ntitate ieiunium fregit. Si h̄o aliquid confectionum sumit in parua quantitate non soluit ieiunium. nisi fieret in fraudem ad nutriendum. sed sumēdo aliqd̄ fructuū p̄ modū medicine. ne. s. vinum lauet stomachū n̄ videt eē malū. Potest autē q̄s i die plu-

ries bibere sumpto prandio et non fregit ieiunium. nisi fiat in fraudem. vt dictū ē. Debiles 7 multū laborantes. itinerantes 7 pegrinantes. p̄gnantes ac nutriendes. paupes et h̄mōi. quō 7 q̄n a ieiunio excusent. vide plen⁹ in sūma

Quartū p̄ceptū de honore parentū. 7 h̄ duo capitula

Primum.

Abeas in

b honore parentes. q̄ re p̄mo. Si dixit h̄o ba contumeliosa vel opprobriosa parentibus mortaliter peccauit. 7 multo maḡ si h̄berauit etiā leuit. Idē si parentes irrisit. ¶ Si blasphemauit vel maledixit ip̄is defunctis 7 viuīs. ¶ Si nō obediuit eis in licitis ex p̄ceptu peccauit mortaliter etiā i paruis rebus. secus si ex negligētia in rebus non multum p̄deris. ¶ Si non prouidit necessitatibus eorum cum posset mortale est. ¶ Si non impleuit legata facta ab eis ad p̄ias causas. sed multum distulit propter incommoditatem. cum tamen posset peccauit mortaliter. Si non re-

Interrogatoriū pars prima

nerenter se habuit. sed ptem/ pfit vl dure locutus ē. vel p/ uocauit ad irā. vl nō suppor/ tauit eos. vel diligēt nō pui/ dit. veniale est

De gubernatōe familie.

Lapl'm scōm.

Inō pro

uidit magnis neces/ sitatibz vict' et vesti/ tus filioꝝ. vxoris. seruoꝝ. cū posset ex auaricia vel crudell/ tate mortale ē. ¶ Item si ppe/ hoc illegitios filios misit ad hospitale. vl seruos q̄ sibi bñ seruerūt. ¶ Si nō adhibuit diligentia ad hoc vt boni es/ sent ⁊ mandata dei et ecclesie obseruarent. vt de confessio/ ne. cōmuniōe. auditōe mis/ se. ⁊ honestate ⁊ hmōi. ⁊ si no/ tabile in h̄ cōmisit negligētiā. non curando vel non corrigē/ do mortale est vel veniale g/ ue. ¶ Si dixit vxori p̄ba cō/ tumeliosa vocando scortū et hmōi. vel verberauit aspere sine causa rōnabili. sed ex in/ uera mortale ē. secus si alias ei durat aspera loquitur. Si vxor contendit cum viro in licitis rebz nolens obedire ex hoc puocans eum ad blas/ phemādū deū vl sanctos vl

ad aliud grande incōueniēs mortale est. si est occasio data ad h̄. ¶ Si vir p̄m̄tuit vxo/ rem facere vanitates aut oz/ natus vel tripudiat ⁊ hmōi ⁊ alia mltū puocāta ad lasci/ uiam mortale videt. si h̄o nō videt multus excessus venia/ le. ¶ Pater q̄ mittit filias ad chorreas ⁊ alias mundi vani/ tates. ⁊ non ducit ad missam p̄fessionē. cōmuniōē. peccat mortale. ⁊ non videt posse ex/ cusari a mortali. ¶ Si dñs vl dña non puidit necessitatibz corporalibus seruoꝝ ⁊ an/ cillarū. ⁊ infirmos mittit ad hospitale. ⁊ non curat de ne/ cessitate eoz. vl n̄ dat eis ha/ bilitatē ad p̄fitendū cōmuni/ candū. audiendū missam cū possit. vel facit in festis labo/ rare. mortale est in quolibet horum. ¶ Si nimis dure vl nimis remisse alias se habu/ it in gubernatione familie in quo omnes delinquūt etiaz p̄fecti cōmuniter veniale est. dist. xxv. c. q̄lis.

¶ Quintum p̄ceptum de ho/ micidio. c. vnum.

Quon occi

deris. ⁊ p̄mo q̄/ re. Si occidit ex

tra ordinē iuris aliquem voluntarie. vel preter intentionē a casu dando operam rei illicitē. vt iustudo noxio. vt ad saxa. vel etiā rei licite. sed nō adhibendo debitam diligētiā vt p̄ficiēdo regulas de tecto mortale est. z casus episcopis reseruat̄. Itē si ex necessitate inuitabili z etiam inuitabili. ad quā puenit ex culpa. p̄ta quia adulter est inuentus a viro mulieris adultere qui vtm ortem euaderet eum occidit. in interrogandum est de cā homicidij Si iudex occidit aliquē innocentē s̄m iura. vel aliquē nocentem. s̄ p̄ter ordinem iuris. vel s̄m p̄cessum ordinariū. sed nō habens legitimū dominiū. vel habens p̄ratem sed nō ex iusticia sed ex vindicta vel auaricia vel crudelitate. z est casus episcopalis. nisi in vltio puncto. Si mulier grauida quesuit abortum p̄ medicinas. v̄ labores. vel paliū modū. etiam si non sequat̄ effectus ē mortale i ea. z in q̄libet consulente z coopante ad h̄ non tamen est casus episcopalis. ¶ Si vero sequitur effectus z puerperium erat fornicatū i vtero. homicidiū ē in

ea. et in coopante z consulente vnde casus episcopalis ē. In aliq̄b; etiā locis si nō sequit̄ effectus p̄ synodales p̄stitutiones est episcopalis. z alicubi est excommunicatio. Si occidit mater filium vel filiam sponte ad occultandum crimen suum grauissimum ē z multo plus si non baptisatum. Si pater filiam. vel frater sororem fornicantem. si vir vxorem. si vxor virum propter odium vel amorem ad aliquem aliū. si filius patrem vel matrem ex ira vel auaricia. vel fratrem frater. Si uissima sunt z digna magna penitentia. z episcopo reseruata. ¶ Et nota q̄ episcopi solent communiter eos mittere qui ire possūt pro casu homicidij ad penitentarios curie ad terrorem incutienduz. Si tamen nolunt. possunt absolvere tales per se vel per alios. Ideo pape non reseruatur. ¶ Si mater vel nutrit suffocet filium vel filiam quem tenet iuxta se inaduerterter opprimens eum mortale est p̄pter negligentiam. et est episcopalis.

Interrogatorii pars prima

¶ Si mulier gravida p̄ter in-
tentō; abortiū. si commiſiſſet
ibi notabilē negligētiā. puta
q̄ nimis saltavit. v̄l quia ni-
mis inordinatē laboravit. v̄l
p̄pter inordinatas lascivias
non eſſet abſq̄ mortali pctō.
¶ Idem in viro vel alio p̄cu-
rante eam v̄nde hoc ſequit̄.
Secus ſo ſi non eſſet in cā.
Si quis etiā non occidit.
ſ̄n̄ mutilat aliq̄d membrum
vel reddit inutile. aliter extra
ordinem iuris. vel vulnerat
vel alias p̄cutit aliquem ex i-
iuria peccat mortaliter. Itē
ſi iniuſte incarcerat. vel tenet
p̄ violentiam ne liber poſſit
abire. niſi faceret p̄ punctū tē-
poris ad impediendū maluz
eſ. ¶ Si clericū h̄ntē t̄m̄ p̄-
mā t̄nſurā eſt excoīcatus.
¶ Si quis ſ̄bo v̄l mandato
ſc̄z mandando. p̄ſnadendo.
p̄ſulendo. ratificādo vel inci-
rādo coopatur aliq̄d p̄dicto-
rum vel mortem vel corpora-
lem leſionez peccat mortalit̄.
etiā ſi non ſequatur effect̄.
Sed ſi ſequitur effectus gra-
nus eſt. ⁊ ſi p̄cuſſit vel h̄mōi
in carceratus eſſet clericus v̄l
religioſus in q̄libet p̄dictoz
caſuz p̄cutiens v̄l includēs
eſt excoīcatus. niſi eſſet p̄lat̄

eius q̄ hec faceret cā correcti-
onis. ¶ Et vbi in p̄dictis. ſc̄z
mandato p̄ſilio coopatōe v̄l
facto ſi eſſet enormis iniuria
facta clerico vel religioſo nō
pōt abſolui citra ſedem apli-
cam vel legatum vel ſummū
penitentiariuz. Secus ſo ſi
n̄ eēt enormis iniuria. De hu-
iuſmodi materia habes diffu-
ſe i. iij. p̄te ſūme. ¶ Enormis
iniuria dicit̄ q̄n̄ ad mutilatō-
nem membri ſeu effuſionem
ſanguinis magnam. ſ. p̄ vul-
nus illatū p̄ceſſū fuerit. Aut
ſi in ep̄m v̄l in abbatē p̄priuz
manus violētā iniecta ſit. vt
ca. cum illorum. de ſen. exco.
Aut eī dicit̄ enormis arbi-
trio boni viri ex circūſtantijs
locoz. tempoꝝ. p̄ſonarū. vt i-
ſtic. de iure naturali. §. atrop.
¶ Vel ſi eſt facta religioſo. q̄
non abſolvitur talis citra ſe-
dem apoſtolicam vel legatuz
eius. vel eius ſummū penitē-
tarium. Secus vero eſt ſi
eſſet enormis. ¶ Si quis in-
terfecerit vel mandaverit vel
fecerit interfici aliquem chri-
ſtianum per aſſaſſinos. etiā
ſi nō ſequatur effectus eſt ex-
cōmunicatus et depositus oī
gradu ordine ⁊ dignitate ſe-
culari v̄l eccleſiaſtica. ſimilit̄

receptor & defensor hmoi as/ sassinoz. c. p humani. de ho/ mici. li. vi. Dicunt assassini q/ dam heretici. vide d h in. iiii. pte sume. ti. i. Si qs deside/ rat mortē alterius deliberata ratiōe in malū alteri? siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. vt habeat ei? bona. vel ex luxuria vt aliam accipiat vel ex supbia vt i platiōe succedat vl' ex accidia ne habeat causam gubernandi eū. vl' vt sit magis liber et non habeat corripientē. in q/ libet hoz est mortale. secus aut si h deside/ rat ne ipemet vel ille deū am/ pli? offendere vel ne peior ef/ ficeret. aut ne bonis p/ sōis vl' ecclie dei noceat. sicut tyrāni. Si hō qs ex impatiētia & ira pcutit seipz iniuriose peccat mortāl. & si cleric? sit ē excōi/ catus. secus si ex zelo deuotō nis ad repmēdā carnem vel tētatōes. nō tñlz abscondere aliqd mēbrum. als peccaret mortalit & efficeret irregula/ ris. & si eēt laic? esset excōica/ tus. Si occidiss; l' vulneras/ set aliqd in loco sacro eēt sa/ crilegium & ecclia violata. Si p violētā etiā si sit officii alis eduxerit malefactorē vel debitorē d loco sacro. vel fece

rit capi eū peccauit mortalit
¶ Si fecerit fieri sec torneam
tū. vl' aliqd spectaculū vbi sic
piculū vite. mortale pctm est
¶ Sextū pceptuz de luxuria
actuali & speciebus eius. c. vnū

On me

n cabers. Luxuria ac
tual' q' cōmittit ex

tra mrimonium sp ē mortale
pctm i oibz spēbz suis. q' oēs
hic ponūt. qz distince opoz/
ter eas p/ fiteri vel interrogare
p/ fiteres si a seipis nō dicūt.
nullo mō tñ necesse est interro
gare d his oibz. nisi necitas
cogat. ne qs addiscat qd ne
scit. sed put' puenit p/ sōis q'
cōfiterent. & cū h' vltima spēs
nō est vltra descēdēdū ad ali
as p/ ticulares circūstācias nō
necessarias. & cauto ac hone/
sto mō interrogāduz ē ¶ Si
cognouit solutus solutā. que
d: fornicatio. & si est meretricē
vel serua sua vel alterius. vel
vidua. & etiam si tales indu/
xit ad pctm. ¶ Si tenuit cu
binā. & qnto tpe. qz vltra for/
nicationem est ibi scandaluz
primozū. qz publicum licet
sit fornicatio. ¶ Si virginez
deflorauit extra matrimoni/
um. quod dicitur stuprum. &

Interrogatorii pars prima

si seduxit eam pmittendo ducere in vxore coged^o ei foro cōscie. vel ducere eam in vxorem si bi. vel eam dotare si pōt. et iuriat^o ē pentibz eiusdē si hoc nescierūt. Si ipse solutus cognouit vxore alteri^o. vel ipse vxorat^o cognouit solutā. qd̄ d̄ adulteriū. et est duplex qm̄ vterq; est coniugatus Si iulit violentiā alicui. qd̄ d̄ raptus. et si cōtra volūtatē parentū graui^o est. Si nupte vel virgini vel moniali gūissimū est. Si cognouit consanguineam suam. vel cōsanguineā vxoris sue vsq; ad quartū gradum cōsanguinitatis vel affinitatis. et dicit incestus. Idem de muliere q̄ pmittit se cognosci a cōsanguineo viri sui. Si cū moniali scelus est opatus vel cū habente p̄fessionē castitatis et dicit sacrilegiū. Idē si mulier cū clerico f̄ligioso p̄lato oz dinario et h̄mōi. Si cognouit p̄matrē vel quā tenuit ad baptisimū filiā spūalē vel crisma. vel quā audiuit in cōfessione. et d̄ incestus vel sacrilegiū. Idem de muliere q̄ cum p̄patre se miscuit voluntarie. Si p̄ semetip̄m vigilās et volūtari^o se polluit. et dicit mol-

licies. sine manibz p̄prijz vel alijs modis. de mō nō est interrogandū. Si cū masculis opatus ē turpitudinez. vel femina cū femia. vel vir cū muliere extra vas debitū. et dicit viciū sodomiticū. Si cū brutis opatus ē nephas et cū q̄bz. et dicit viciū bestialitatis.

Si diebz festiuis aliquod boz opatus est. qz grauius ē fm alijs ho necesse ē confiteri h̄mōi circūstantiā. qz mutat speciem peccati. Si in ecclia vel in loco sacro aliqd̄ p̄dictoz p̄misit. qz d̄ sacrilegiū. et p̄ hoc violat ecclia. et si istud cēt manifestū cēt recōciliāda ecclia. De pctis ho q̄ p̄mittit in p̄iugio. s. tactibz et actibz inhonestis et osculis ac vbis et h̄mōi dicitur in capitulo de luxuria. ¶ Hora t̄m qz de iure cōi peccata luxurie non sunt reseruata ep̄is. n̄ p̄ aliquo illoz est lata sententia excommunicationis a iure. Sed cōmuniter p̄ synodales constitutiones ep̄ozum alios quos et dictis casibz sibi magis reseruant. vt incestum. sacrilegiū. scilicet cum monialibus. Aliqui vero ep̄iscopi viciū bestialitatis. alij etiā viciū sodomiticū. et quedā

alia in q̄bus est lata sn̄a excom-
municationis per synodales
constitutiones. Et ideo que-
re in dyocessibz in quibus au-
dis confessiones.

¶ Nonū p̄ceptum de luxuria
m̄tali. 7 ei⁹ sp̄ebz. ca. vnū.

Notaq̄

e cogitationes p̄mittēdi
aliq̄d pctm̄ luxurie q̄
sūt cū p̄sensu rōis semp sunt
peccata mortalia. 7 tra hoc
p̄ceptum. Non desiderabis
uxorem p̄xiimi tui. Et sunt di-
uersarum specierum sicut sūt
opa carnalia. licz non ita gra-
uia mortalia sicut opus exte-
rius cōmissum. Et cum dic
penitens se habuisse cogitati-
ones q̄bus ex ratione consen-
sit. interroget confessor erga
q̄s p̄sonas. 7 cū q̄bus habue-
rit. quia si erga cōiugatam ē
adulterium. Si ad solutam
7 ipse sit solutus est fornicatō
Si cū p̄sanguinea est icest⁹.
Si cū masculo est sodomiti-
cū. Si cū p̄gie extra m̄rimo-
niū est stuprū. Si cū religio-
sa est sacrilegiū. Si per violē-
tiā est raptus. Interrogādū
etiā est q̄tiens habuit hm̄oi
cogitationes ad aliquam. qz
toniēs peccauit mortali. Si

p̄ intualia tpm̄ hm̄oi fecit. vi-
delicet ex rōne desiderat forni-
cari cū aliq̄. postea p̄o se occu-
pat in aliq̄ negocio. vel cogi-
tat de gubernatōne dom⁹ et
hm̄oi. 7 exinde itez deliberat
fornicari. peccat denuo mor-
taliter. 7 sic deinceps. Sed si
p̄rinue p̄sat in tali cogitatio-
ne p̄ horas. vnū tm̄ peccatus
est. sed tāto grauius q̄nto di-
utius perseverat cogitando.
Itē si mutat cogitationes de
vna p̄sona ad aliā. vel ad di-
uersam speciem cum eadē p̄-
sona deliberans p̄ se de q̄libz
semp de nouo peccat morta-
liter. Unde si centū mulieres
videret vnam post alias. 7 ad
quālibet specialiter animum
determinat centum mortalia
p̄mittit. Secus si vna cogi-
tatiōe hoc appetit. quia vnū
est habens deformitatem tot
pctōrum. Interrogandū est
si diebus festiuis d̄scurrit p̄
ecclesias prouocando mulie-
res. 7 si phyllocaptus ex aliq̄
secutus est eam. 7 quanto tē-
pore. Quod dicitur de viro
idem dicendum est de mulie-
re erga virum.

¶ De delectatōe morosa i co-
gitatiōe supra dictum est i ca-
pitulo de luxuria.

Interrogatorii prima pars

¶ Si mulier tentat habere amatores. et cum propter aliquem vel aliquis procarum vel eam amari carnaliter potest se ad fenestram. vel vadit per aliquem locum ut videatur ab eo. vel ponit se in ecclesia vel alio loco publico ubi discurrunt iuvenes ad peccandum. mortale est. etiam si non appetat peccare cum talibus quod occasio ruine prestat. extra de iniuriis. et damna. da. c. si.

¶ Septimum preceptum de furto non faciendum. et de usura. quod diuersis modis fit. et hinc. viii. cap.

Artum non

facies. De usurpatione rei aliene que in se precepto prohibetur. Nota quod in omnibus infrascriptis speciebus est mortale peccatum. et tenetur ad restitutionem nisi ea que res capta est. Quod si ille ignorat vel non inuenit pauperibus eroganda est. et non solum qui accipit. sed etiam heres eius. si tamen de bonis eius ad eum pervenit. c. michael. extra de usuris.

¶ Circa usuram que primo.

¶ Si mutavit pecuniam numeratam. vel aliquid eorum que usu presumunt. ut frumentum vinum oleum. et huiusmodi. intentione aliquid recipiendi ultra suum capitale. et illud plus quod

accepit tenetur restituere. ¶ Si mutavit super pignus rei mobilis. puta vestis equi et huiusmodi. vel immobilis. ut domus agri et huiusmodi. et interim accipit usufructum pignoris dum alius tenuit pecuniam suam usura est. Excipitur tamen casus quando gener accipit possessionem in pignus a socero suo quisque dat sibi dotem. et sustinet onera matrimonii nutriendo uxorem suam. extra de usuris. ca. salubriter. Si posuit pecuniam penes mercatorem vel artificem cum intentione aliquid recipiendi utilitatis. licet non fiat pactum de se. sed ponitur discretio eius volens in omni casu capitale suum saluum usura est. sed si vult ita participare de damno sicut de lucro. tunc licet etiam cum pacto. et in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis. et dicuntur vulgariter deposita. sed est usura. c. plerique. xiiij. q. iij. in textu et glo.

¶ De soccedis animalium.

¶ Si in soccedis animalium pecorum bouum et huiusmodi. ita pacificiter ut capitale sit saluum est usura. sed si non est saluum. sed nimis gravatur una pars non est usura sed

in iusticia. ¶ Si in emptione fructuū terre vel aliarū rerum ex eo ante p̄ aliq̄s menses q̄ recipet fructus. vel alias res soluit p̄ciū. et p̄t̄ h̄ emit m̄nus iusto p̄cio. vel si valebat decē emit p̄ nouē. vsura est. Secus si faceret h̄ qz p̄similit̄ p̄t̄ etiā min⁹ valere q̄ illō qd̄ soluit. vicz octo.

¶ De venditōe ad terminū.

¶ Vendidit ad credēt iā seu terminū p̄anos laneos. lineos. de serico vel alia q̄cūqz maiori p̄cio q̄ ad cōtantos. qz si vendidit sic plus iusto p̄cio rōne dilatōis vsura ē. Si p̄o nō vendidit plus iusto p̄cio. sed nō vult facere ita bonū fozei sicut illi q̄ dat pecuniā nūerataz sibi. n̄ est vsura. Tho. z extra de vsuris ca. nauiganti. z ca. in ciuitate tua.

De cambijs.

¶ Fecit cābia minuta. ¶ puta de vno floreno aureo ad monetam v̄l ecōuerso accipiēdo aliqd̄ fm cōem cursum nō ē illicitum.

¶ Si fecit cambia realia p̄ lras de loco ad locū. z n̄ ficta est licitū moderatū lucrum. ¶ Si fecit cambia q̄ vulgari ter dicunt sicca. vt p̄ venetos

alibz de grossi. vsura est. qz realiter est ibi mutuū. sed sub spe lucri. hec frēq̄tant̄ Florentie. ¶ Si tutor vel curator pupilloz vel procurator z factor cuiuscūqz pecuniam pupilloz vel patronoz dedit ad vsuram in vtilitatē illoz. v̄ltra p̄ctm̄ mortale p̄missum ī casu q̄ illi nolint v̄l neq̄ant restituere. qz illi q̄ habuerūt v̄tilitatē p̄ncipalit̄ tenent. sed n̄ restituentibz illis tenet̄ p̄curator tutor z curator z hm̄oi.

¶ Si quis emit agrū v̄l domū multo maiori p̄cio q̄ valeat. intendens qz venditor reemat ab eo deducens h̄ ī pactū. z ipe interim fruct⁹ recipiat. vsura palliata est

De mutuantibz sub spe.

¶ I q̄s p̄t̄ pecuniam mutuataz aliq̄n̄ petie v̄l sperat p̄ncipalr̄ habere ab eo aliqd̄ obsequiū v̄l vtilitatē q̄ p̄cio possit estimari. vt opa laboratoz vel boū ad colendū terras vel mutuationē iumentozum. vel aliqd̄ donum. vel vt p̄curet ei officiū vel beneficiū ecclesiasticū vel seculare. Vel qz det sibi p̄pter hoc plus de fructibz terre eius q̄ colit. vsura est. Et quando p̄pter hoc non ab eo

Interrogatorii pars prima

cui mutauit. sed ab alio vt a dño vel a cõitate recipit vtilitatem. exinde d; illud pauperibus erogare.

¶ De accipientibus ad vsuraz

Ihs accepit mutuo ad vsurã nõ ad puidẽ dũ sue necessitati. s; vt det ipse ad vsuram. vel ludat. vt alias malevtat peccat mortalr. Idẽ si eũ inducit q̄ alias nõ erat feneratorus. Petrus de palu.

¶ De facientibus statuta in fauorem vsurariozum.

Ifieri statutz i aliq̄ ciuitate l' castro vello co q̄ vsure soluant. vl' q̄ solute ñ possint repeti. aut repetite nõ debeãt restitui. ex cõicãti sunt q̄ faciunt hmõĩ statuta. z qui iudicãt fm ipã. Uñ illi q̄ faciũt capitula cũ iudeis. vt dñi z cõitates p̄tinẽtia q̄ possint fenerari. vl' q̄ ñ possint repeti in iudicio vsure extorte ab eis z hmõĩ vidẽtur icidere in hãc excõicãtõz. Dñi ðo q̄ h̄ faciũt z ciues q̄ h̄ p̄sulũt. extra de vsuris. cle. ex graui

Capl'm. ij.

D Exemptiõẽ ðo denariõz mõĩs vt Florẽtie. vel imp̄stioz vt vene

tijs. vel locoz vt Janie. q̄a aliqui ponũt cõtractum esse vsurariũ. aliq̄ ðo nõ. s. ðrium tenentes. Ideo nemini cõsulãs vt faciat cõtractũ. factuz ðo si potes inducere vt post mortẽ ipius vel vnus alterius finiat vel satisfaciãt cõitati. vel det paupibus. bonũ erit. Si ðo nõ vult adherens op̄inioni ðrie. nõ facile cõdenes. qz in hmõĩ fm doctores non est precipitanda snia. de his z alijs supradictis habet in secunda pte sũme. titu. ij. d. vsuris.

De fraudulentia q̄ multis modis p̄mittit. Capl'm. iij.

De fraudulentia q̄ fit vl' in rei suba. vendendo vnã rem p̄ alia vvinũ limphatum p̄ puro. carnes pecudinas pro castratis. ceteram z aromata cum alijs mixturis. vel in quantitate dando mensuras et pondera diminuta. puta vncias nouem p̄ libra. vel in qualitate vt rez prauam p̄ bona. vt pãũ ferũ. coriũ. aromata animalia. defectuosa fructus. z hmõĩ. z in his si notabiliter damnificauit primũ. peccauit mortalr. z tenet ad restitutõẽz. Si parũ vl' plus itẽdẽs vcaliter

z paupib; eroget. ¶ Si ven-
didit rem aliquā mltō maio-
ri p̄cio q̄ valebat p̄m cōem
estimatiōez illius t̄pis aduer-
tent peccavit mortāl̄ z tenet
ad restitutiōz. si p̄xim⁹ nota
biliter ledit secus si parum.

Idē si emit minori p̄cio q̄
valeat ex ignorantia v̄ditorz

Si fraudavit iustas ga-
bellas et pedagia tenet cōita-
ti restituere. si mltū vel ēt paz
sz tñ inēdēs mltū mortle ē.

De falsificatiōe. Ca. iij.

¶ Si falsificavit aliq̄d
instrumentū. v̄l falso
scienter vitit vltra mor-

tales tenet ad omne damnum
quod inde sequitur. ¶ Si q̄s
falsificavit litteras papales l'
falsificatis scienter vititur est
excōicatus. cuius absolutio
pape reservatur. ¶ Si q̄s ex
falsa causa suggesta qua exp̄s
sa non obtinuisse beneficiūz
q̄d recepit. licet non sit excōi-
catus tamen tenetur ad resti-
tutionem eius quod sic reci-
pit seu ad renunciationez bñ
ficij vel reassignatiōz z hmōi

¶ Si q̄s falsificavit mōeras
vltra peccatū tenetur ad resti-
tutiōem. Idē si falsis sciēter
vititur. z etiā ip̄e qui in hmōi
fuit deceptus. ¶ Si quis fal-

sat mensuras vel pondera et
vitatis vel cōitatis vel falsis
scienter vititur. vltra mortale
tenetur ad restitutiōz z omni-
um dānoz inde sequentium.

Si quis falsat litteras plato-
ruz vel sigilla vel alioz vltra
mortale tenet ad satisfactiōez
oim dānoz ide seq̄ntiū. Idē
de falsificante libros vel alias
scripturas in damnū aliozuz

¶ Et nota q̄ cōtra falsifican-
tes instrumenta vel constitu-
tiones p̄ synodales litteras
vel alia in aliquibus locis la-
ta est sententia excōicatiōis.

Excōicatio papalis

¶ Si q̄s in bullis papali-
bus apponit v̄l remo-
uet vnā l̄faz vel punctū p̄m
Host. ē excōicatus. excōicatio
ne papali q̄ fit i curia. nā i iu-
re cōi nō habet. hoc si bulle
hnt vigorem. nā si expirasset
eaz valor. puta quia erat gr̄a
ad tēpus z expirasset si totuz
raderet nō icurreret q̄s excōi-
cationem. nec in aliquam pe-
nam. Richard⁹.

Capl'm q̄ntū d̄ iniusticia
q̄ fit in iudicio.

¶ De iniusticia p̄o q̄ fit a
iudicibus assessorib; z no
aduocatis pcuratorib; z no

Interrogatorii prima pars

tarijs. et de q̄b debent inro-
gari dicit ifra. ¶ Si official'
q̄cūq; dat iniustā sniam. sciē/
ter vel ex ignorātia crassa et su-
pina. tenet parti lese ad satis-
factiōz oīs dampni. nisi satisfaciat
ille p̄ q̄ lata est snia. et s̄līr
affessor vel alius q̄ ad hoc co-
opatur. et peccant oēs morta-
liter. Aduocatus et peurator
q̄ scienter defendit iniustam
cām. Si obrineat s̄līr tenen-
tur p̄ti lese ad satisfactionē in-
solidū. ¶ Si n̄ satisfaciatur cliē-
tulus Idem si pdidit iustam
causam ex ignorantia crassa
vel negligentia. Accusator
et testis scienter pcedentes p̄
aliquem falso tenentur de oī
dāno ipsi accusato. et peccant
mortaliter. Domini q̄ gra-
uant subditos in collectis i-
iustis. tenentur ad restitutiō-
nem. et de vicijs eoruz de q̄b
sunt interrogandi habes in
tertia pte. c. ij.

De furto. Caplm. vi.

¶ I q̄s rē aliquā occul-
te inuito dño nō soluz
abstulit ab extraneo. s̄z
etia; fili^o pentib^o. vroz viro.
su^o dño. discipulus mgro. so-
ci^o socio. sanguine^o sangui-
neo. furtū est. Si ē qd no-
tabile dampnū vnde et morta-

le. et tenet ad restitutiōz. Se-
cus si qd minimuz. vt aliq̄s
fructus. et quattrinum et hmōi
¶ Si rem sibi mutuataz reti-
nuit. vel etiam rez alterius ve-
nientem ad manus eius non
restituit. furtum fecit. nisi ille
tantundē haberet de suo cer-
titudinaliter quod non vult
restituere. Si inuenta que
non habentur p̄ derelicto nō
restituit sed sibi retinuit Et si
post inquisitionem non repe-
ritur cuius sunt inuenta. de-
bet paupibus erogare. als et
set mortale. nisi ipi vt indigē-
ti darentur. ¶ De thesauris i-
uentis multum statur p̄sue-
dini. Si vsus est pignore ad
sui vtilitatē cōtra domini rei
voluntatem. Si vsus est re-
p̄modata ad alium vsuq̄
fuerat p̄modata vel re depoli-
ta sine licentia deponentis ni-
si p̄sumat dñm rei eē conten-
tū. tenet hmōi de illa vtilitate

¶ Si religiosus dedit de bo-
nis monasterij sine licentia su-
pior^o habita vel p̄supra. Idē
si aliqd occulte recipit vel re-
tinet. qd ē mortale et p̄prietari-
us Si prelatus expedit
bona ecclie i turpes vsus de-
putata reparōi ecclie vel pau-
perib^o vel bona monasterioz

peccat mortalr. ¶ Si aliq̄s recipit a religiosis aliqd sine cā rōnabili. vel p turpitudine vel lucri acq̄sitiōe. vel cā amicitie z parentele sine aliq̄ indigentia.

De sacrilegio qd̄ mittit circa res sacras. La. viij.

¶ Sacrilégio quod est circa res sacras.

¶ Si imposuit vel dedit sup hoc consiliū vt imponerent collecte clericis siue eccl̄iasticis psonis nō habita lnia a romano pontifice. z si secutus est effect⁹ vltra mortale tenet ad restōz. z nisi post admonitōz desistat ē excōicatus. Si fecit vel fieri fecit statuta cōtra libertatem eccl̄iasticam. vel cōsultit fieri. vltra mortale tenetur de damnis factis. estq̄ excōicatus ip̄e. necnō septores z iudicātes fm̄ ea. Si vsurpauit patronatum de nouo alicui⁹ eccl̄ie vacantis vel monasterij. vel locorū pioz. vel bona ip̄oz locorū vacantium est excōicatus Si abstulit res sacras vt calices et paramenta de loco sacro. aut rem sacram d̄ loco nō sacro. z furās in eccl̄ia res nō sacras. Si effregit locū sacrū. vt portas eccl̄ie

siue vel locū religiosuz. vel portas conuentus. vltra p̄c̄m z obligatiōem ad restōz tenet d̄ iniuria z de dāno. z ē excōicatus. z ante denūciatiōem p̄t absolui a dyocelano Post denūciatiōem s̄o solū a papa vlt̄ penitentiario. c. p̄q̄sti. extra de sen. excō. Si fecit incendiū studio se in loco sacro vel religioso. idem iudiciū est sicut de effractorē. vt dicto. cap. puenit. Incendiarij aut̄ alioz locorū de iure cōi n̄ sunt excōicari. In aliq̄bz aut̄ locis sic p̄ synodales constitutiones.

¶ Si legata facta eccl̄iis vel alijs pijs locis aut paup̄ibz non soluit integre. z si nimis differt peccat mortalr. nisi i/possibilitas eū excuset. z alibi est excōicatio synodalis ¶ Si cleric⁹ recipit bñficiuz symoniace. vltra viciū symonie omnes fructus illius bñficij furtiue accipit z tenetur ad restōnem. Si p̄lat⁹ eccl̄ie ex dolo vlt̄ lata culpa amittit bōa eccl̄ie tenet ad restitutiōes. Si n̄ dedit laic⁹ decimas vbi p̄suetū ē dare tenetur ad restōem

De rapia violēta. La. viij

¶ Rapina est qñ res iniuste aufertur per violētia

Interrogatoriū pars prima

tiam. ¶ Si rē alteri⁹ rapuit
vltra mortale et restōnem ad
quā tenet d; etiā petere veni/
am si p̄mode p̄t de iniuria vl
olent illata. ¶ Si q̄s ē pirata
p̄dans in mari q̄scūq; indif/
ferēt. vltra mortale z restitōez
ad quā tenet ē excōicatus pa
pali excōicatioē. vt pater p̄ p/
cessum qui fit annuatim i cur
ria p̄ hmōi. secus p̄o ē de illis
q̄ faciūt hoc p̄cise p̄ illos cū
q̄b; hñt bellū. Si q̄s ē depre
datus romipetas vel euntes
vel redeuntes ab vrbe roma.
vel depre datus est portantes
necessaria ad vsū curie ē excōi
catus a papa. ¶ Si in bello
iniusto dep̄dat⁹ ē etiā inimi
cos. vltra mortale z restitōez
ñ d; absolui. nisi disponat in
illo z in oī alio iniusto nunq̄
serepire. ¶ Si in bello iusto
abstulit ab amicis. sic faciūt sti
pendiarij vl ab eccl̄is inimi
corum. tenet restituere. ¶ Si
inuasit hostiliter vel discurret
per terras eccl̄ie vltra pctm̄ z
restōez est excōicatus excōica
tione papali p̄ p̄cessum curie
annualem. ¶ Nota q̄ oēs dā
tes p̄silij ad aggrediendum
sue sumendum aliq̄d bellum
iniu stū. sine q̄rum p̄silio non
fuisse factum. vel fieri nō po

terat. tenent insolidū de oīb;
dānis inde secutis. Nec ray.
z aliq;. ¶ Si p̄cipauit in cri
mine rapine vel furti vel alte
rius iniuste dānicatiois i ali
q̄ infra scriptoz modoz q̄ cō
tinent in his p̄sib;. Iustus cō
silij p̄sensus palpo recursum
Participans mutus nō ob/
stans non manifestans. tenet
insolidum. i. in torū de oī dā
no secuto q̄usq; isti q̄ passus
ē satisfactū sit. Intellige tam̄
p̄ cū distinctioē. vitz ad p̄mū
p̄sum de tali iustioē vl p̄silio
vel cōsensu coopationis vel
palpo. i. adulatione. vel recur
su. i. receptioē latronū vel rez
ablataz. tali dico adulatione z
recursum q̄ sine hmōi ñ fuisse
facta rapina vel damnū. als
nō teneret. nisi inq̄ntū puenis
set ad eum de re rapta. vel de
q̄nto dāno fecisset cum suis
vl q̄stū pl⁹ fuisse factū. p̄pter
aliq̄d p̄dictoz ab eo factoz.
¶ Quātū ad scōm versum no
ta q̄ non obstans nō manife
stans. z etiā mutus teneat
q̄ñ sūt officiales z p̄nt ipedi
re dānū z non faciūt. als nō
tenent ad restitutōz. lz peccēt
si p̄nt ipedire dānū z nō faci
unt. Tho. i. iij. di. xxij. Pe. z
Alb. ¶ Itē etiā pl̄a dicit vel

plura de his referunt sup ca.
sicut dignū. de homi. Quan
tū ad p̄cipatōez istō fieri p̄t
m̄ltiplr. Uno mō coopādo
cū alijs ad rapiēdū. 7 tūc ad
istud tenet qd̄ recepit. vel dā
nificat si n̄ fuit in cāu p̄ncipa
li vel q̄si. Secūdo mō recipi
endo p̄ viā doni derapina. 7
ad illud tenet qd̄ recepit. Ter
tio mō p̄ p̄sumatōez rapine.
vt victus 7 vestitus. 7 hmōi
sicut famuli raproz 7 famuli
vsurarioz. vel ipoz vsurario
rū q̄ habent omnia de rapia
vel vsura. 7 tenent ad illud q̄
consumunt. Quarto mō per
dotationem. vt maritus q̄ sci
ebat soceꝝ n̄ h̄e nisi bona ra
pta 7 vsuraria. non p̄t recipe
dotē. 7 si recipit tenetur resti
tuere. Si autē filia remāctvi
dua tenet restituere dotē. qz d̄
alieno est. sed si nesciebat esse
tūc diuersa est opinio inē do
ctoꝝ 7 vꝝ teneat maritus ei⁹
vel filia. sed filia videtur tene
ri. Quinto p̄ emptiōem rei ra
pte vel furtiue. 7 si sciens fecit
ob suā vtilitatem. vltra moꝝ
tale tenet ad restōem si inuēit
dñm rei. si h̄o nō repit paup̄i
bus erogare tenet vel p̄ciu m
ei⁹. etiā si iam p̄sump̄sisset. si
h̄o iꝑrānter. siue iꝑrātia iuris

sine facti a pctō p̄t excusari.
s; q̄n̄ scit tenet ad restōz si nō/
dū distraxit. etiā sine p̄cio pe
tito a dñō rei. sed repetat a v̄e
ditore si p̄t. Idē de oibz q̄ suc
cessiue emerent rē h̄ac. nisi p̄
distraxerint illā rē. quia bona
fide distraxerūt vendendo. n̄
tenent ip̄i sed emens eaz. De
hac materia vide in. ij. pte sū/
me. ¶ Qui ipedit aliū iniuste
a p̄secutiōe alicui⁹ officij vel
bñficij. vl' officij eccl'iastici l'
secularis vbi sibi erat iā ius
acq̄situm. tenet ad satisfactōz
talis dampni. Si autē nō duz
erat sibi ius acq̄situm. s; erat
in via acq̄rendi tenet ad arbi
triū boni viri q̄stum p̄t illō
dampnū in ip̄o dubio estima
ri. Silr 7 q̄ deijcit iniuste ali
quē ab obr̄eto iuste. vel alie p̄
curat eijci. secus cū iuste p̄ce/
dit. Thomas in. iij. disti. xv.
Qui infert dampnum qd̄ i spe
cie restitui nō p̄t. vt mutila
tio mēbr̄i cū q̄ ille lucrabat.
vicz manū i scribēdo. 7 gita
tē alci auferēdo p̄cipue p̄ vio
lentiā 7 seductōz. mortē inferē
do alicui q̄ solo labore nutrie
bat failiā. q̄ sciet dādo ad ve
cturā l' v̄dendo equū claudī
cātē l' alr nocuū 7 n̄ illi i dīcā
do. vñ p̄toꝝ l' p̄ductorū seq̄t

Interrogatorii prima pars

nocentū. tenet satisfacere de hōi ad arbitriū boni viri. ¶ Si mulier supponit sibi alienū p̄tū. v̄l p̄cepit d̄ adulterio nesciente viro. tenet viro de oibz expensis factis filio putatiuo ⁊ cōsanguineis ⁊ filijs v̄l alijs heredibz d̄ his q̄ puenerūt ad eā bonis. Nō tñ tenet mulier illa manifesta re factum cū piculo vite sue. Ray. sed quō agendū sit vide in sc̄da pte sūme. ti. de restitū. ¶ Si existens camerari⁹ sine thesaurari⁹ comitatus. q̄ vulgarit̄ dicit̄ camerlingus seu notarius. seu aliq̄ hñs officium p̄ q̄ est sufficienter salariatus. ⁊ nihilominus ab his psonis cum quibus exequit̄ officium suū. puta faciendo cedulas ⁊ hōi aliqd̄ exigit vsurpatio est. nec puto q̄ excuset euz consuetudo sicut n̄ a rapina. p̄pter h̄ em̄ statuūt salaria ne petat ab illis. vnde ⁊ peccat. ⁊ dz paupibz erogari. h̄ dico. qz difficile eēt dare tale qd̄ p̄p̄is psonis euz qd̄ modicū sit. xij. q. v. c. nō sane. Si cū pecunijs cōitatis q̄s hz in deposito negociatur. ⁊ si qd̄ cū eis lucrat per h̄ctus vsurarios tenet restituere viuras ei a q̄ accepit.

Si hō p̄ctū licitū videt tēneri cōitati saltē p̄ pte. vel p̄tē paupibus erogare tenetur. ¶ Si q̄s ingressum in religionē educit. vel p̄ violētā vel p̄ suasiōes. vltra p̄ctm̄ mortale. missum ē excoicatus cū violētā infert p̄sone. ⁊ tenet illū vel aliū inducere ad religionē in satisfactiōez. Vel tenet ip̄e ingredi si nō hz ip̄edi mentū. fm̄ Pe. ⁊ Joh. De eo hō q̄ oīno intrēdit ingredi religionē. s̄z nō dum ingressus reuocat̄ p̄ aliquē ab illo p̄posito. idē dicit̄ qd̄ā. qñ. s. nō ex cā iusta. puta qz in illa religionē maleviuit. sed ex cā rōnabili.

¶ Decimū p̄ceptū d̄ d̄siderio hñdi res alienas. c. vnū.

Utra p̄re

v̄ ceptū opis iniustez. surpatōis diuersarū sp̄ez de q̄bz dicit̄ est. etiā interrogandū ē de desiderio habito circa res aliēas hñdas seu acq̄rēdas iniusto mō. qd̄ desiderii sine cogitatio si est cū p̄sensu rōnis. ⁊ alicui⁹ rei notabilis sēp est p̄ctm̄ mortale eiusdē speciei cui⁹ ē op̄ illius iuste acq̄sitōis. Sic h̄bi gr̄a d̄siderās h̄re p̄vsuras. ē sp̄es

vsure. Si p rapinas ē rapia.
 Si p viā occultā ē furtum.
 Si rem sacrā est sacrilegiū. ⁊
 sic de alijs. id inrogā dū ē q̄
 mō desiderauit rem alienam
 vt habeat spēs p̄ci q̄ est neces
 saria p̄fiteri. In his tñ p̄cis
 cordis nō tenet ad restitutōz
 ¶ Hora etiā cuz quis aliquē
 dānificat primū in minimo
 si hz p̄positū dānificādi In
 multo si posset. peccat morta
 lie. Unēmetes ⁊ vedētes qñ
 cūqz pati sūt d̄cipe primū in
 mlto si p̄t̄ mode. mortaliē
 peccāt. hz actu i modico d̄ci/
 Octauū p̄ceptū (p̄iant.
 Nō eris testis iniquus.

De mendatio La. p̄mū

E menda

o tio. Si dixit mēdaci
 um p̄niciosū. i. qd̄ sit ⁊
 honorez dei. vt in his q̄ sunt
 fidei vel damnū notabile. p̄ci
 sp̄uale l̄ tpale. mortale est f̄m
 Tho. ij. ij. p̄bi ḡia. Si dixit
 fornicatiōez vel vsuram non
 esse p̄ctm̄ mortale. Si negat
 q̄ ip̄e vel ali⁹ d̄z dare primo
 suo qd̄ ip̄e uouit. ⁊ h̄mōi Si
 dixit mēdaciū in iudicio in
 rogat⁹ a iudice. piurus est et
 mortali peccauit. f̄m beatus
 Tho. Si dixit mendacium

in p̄fessioe de necario p̄fitem/
 dis. mortale ē. Idē si in p̄di/
 carioe studiosē. mortale ē. nisi
 ex subreptōe vl̄ subita locuti/
 one imp̄meditate. ¶ Si p̄sōa
 q̄ dicit mendaciū etiā officio
 sum est p̄sona auctoritatis et
 magne reputatōis seu p̄fecti
 onis possz per accidens tale
 mendaciū eē mortale. si inde
 sc̄q̄ret graue scandalū in mēti
 bus hoīm. ¶ Si dixit mēda
 ciū iocofū. i. causa solaciū vel
 officiosū. id est ad vtilitatem
 aliquam cōsequendā p̄ualez
 vel tpalem sine nocumēto al
 teri⁹ sp̄ ē veniale p̄ctm̄ Tho.
 ij. ij. q. ij. ¶ Si dixit falsuz te/
 stimoniū p̄tra aliquē in iudici/
 cio. vel accusauit iniuste. vl̄
 tra mortale peccatū tenet de
 omni dāno leso. ⁊ etiam ad re
 stitutōz fame. vt. f. dicat se fal
 sum dixisse. sed postq̄ ille est
 punitus nō tenet p̄pter picu
 lū qd̄ ei imineret.

De detractioe La. ij.

Extractio ē p̄ quaz au/
 d fer̄ fama alteri⁹ ⁊ ml/
 tipliciter. Si quis
 imponit alteri aliquid falsuz
 qd̄ sit notabile. mortale est. et
 tenet ad restitutōez fame. nisi
 ex hoc imineret et magnum
 piculum. Tho. ij. ij. Si ad

Interrogatorii pars prima

peccatū alteri⁹ quod narrat ad/
dic aliqđ notabile vltra pecca-
tum tenet ad restitutōem fa-
me. nisi ex h̄ imineret ei mag-
nū piculuz. Tho. ij. ij. Si
ad peccatū alteri⁹ quod narrat ad-
didit aliquid notabile vltra
peccatū tenet ad restōem fame.
si illud dictū iporat infamiā
¶ Si peccatū alterius mortale
cum esset occultū ad diffamā-
dū manifestauit alijs. pecca-
uit mortalit̄. et tenet ad restitu-
tōem fame in q̄tum p̄or. nisi
illud crimen postea p̄ aliā viā
esset publicatum. Si pec-
catū alteri⁹ occultū māifesta-
uit n̄ intēdens diffamare. vel
aljs nocere. sed ex q̄dam loq̄ci-
tate. nō videt mortale. nisi p̄
accidens. vtz si ex hoc seq̄ret
diffamatio illi⁹. puta qz audi-
entes publicant. ¶ Si accu-
savit in iudicio vel denuncia-
uit plato crimen alterius. nō
zelo iusticie. sz ex malivolētia
peccauit mortalit̄. sed ad resti-
tutōez fame nō tenet seruato
ordie iur̄. Si fec̄ libellos fa-
mosos. i. cedulas sine scripta
in detractiōz alterius. ponēs
in loco publico vt legant̄. aut
cansiones et hmōi. mortaliter
peccauit. et tenet ad restōez fa-
me. Si peccatū alterius etiā

manifestū narrat ex odio et
tentōne nocēdi peccat mortā-
liter. sed ad restitutōem fame
non tenet. si aut̄ ex loq̄citate
narrat peccat venialit̄. Si
defectus alioz q̄ sunt pecca-
ta venialia cōiter recitauit ex
loq̄citate vel aliq̄ indignatio-
ne nō ē mortale peccatū. nisi ex
h̄ intenderet etiaz diffamare.
¶ Si significauit peccatū alte-
rius mortale et occultū plato
vel pentibz p̄fessori vel alijs q̄
sūt p̄sōe mature. vt possit me-
lius p̄videri. qđ p̄cipue h̄z lo-
cū cum timet de reciduo. nō
est peccatū sed caritas. ¶ Nota
tū cum q̄s tenetur ad restōez
fame. si falsum dixit debet di-
cere his q̄bz dixit se falsū di-
xisse. nec excusatur quia fit ei
verecundia magna. Si aut̄
dixit verū nō debet dicere ill-
se falsum dixisse. quia esset mē-
daciū sed iniuste et male di-
xisse. Si q̄s narrat crimen
alterius put̄ audiuit. dicens
se audiuisse sic ab eo dici licet
occultum ex loquacitate vel
leuitate. n̄ videt mortale. nec
tenet ad restōem fame. vel si ē
dubiū. Si q̄s bona facta
ab alio dixit mala intentōe eē
facta. videlicet propter hypo-
crisim et supbiam et hmōi. in

tendens euz infamare peccat mortaliter. Idem si negat bona facta ab aliq. si et tacz bōa q̄ scit cū est necessariū ad liberandū prim. ¶ Si audiuit infamatōes ⁊ diffamatōes alioꝝ. Nam si h̄ facit qz delectat d̄ infamia eoz peccat mortalit. Si aut̄ h̄ facit qz delectat de loq̄citate. sed displicz ei infamatio alioꝝ. non videtur mortale. In platis aut̄ q̄ p̄nt h̄mōi p̄hibere ⁊ nō faciunt. mortale videt. dif. xxv. §. als ea demū. in glo.

Incipit secū

da ps in q̄ tractat de mō in rogādi penitētes a cōfessore d̄ septē vicijs capitalibz. ⁊ eoz speciebz. ⁊ p̄mo de avaricia ⁊ hz capitula. ix.

¶ De avaricia que est p̄mum viciū capitale.

Titulus p̄mus

Avaricia

triplex p̄petrat. scz in iuste acq̄redo. tēacitē retinendo. et inordinate amādo. habetqz multas species. ¶ Primus mod⁹ scz iniuste acq̄rendi de quo supra dictū est in ca. Non furtū facies. re-

stant tñ aliq̄ d̄ h̄b̄ dicet Se/cund⁹ mod⁹ retinendū tenaciter. ⁊ tertius scz amandū iordinate. postea inferius ponēt Desymonia.

Capitulū p̄mū.

ymonia q̄ ē circa spiritalia. ⁊ est sp̄ p̄c̄m mortale in omni casu.

¶ Nota qz pecunia q̄ recipitur symoniacē non debet restitui ei qui dedit. sed de necessitate debet paup̄ibz erogari. vel illi ecclie in cuius iniuriā data est. Si dedit pecuniam vel aliqd̄ aliud qd̄ p̄cio possit estimari p̄ habendo aliq̄ sacram̄to vel baptis̄mo. eucharistia. b̄ndictōe nuptiarū. p̄nia. ordinatiōe crismate. ⁊ extrema vinctōe. q̄si p̄cium huius sacramenti. cuius signum ē qñ datur vt p̄cium. ⁊ fit pactō cum dante. Idem p̄sumit qñ negatur sacramentū. si nō datur pecunia. symonia ē. nō excusat consuetudo. secus p̄o est si dat vt elemosynam. ⁊ ḡtis non coactus sed sponte. ⁊ ad seruandum cōsuetudinē non coactus. Si clericus existens accepit aliquid r̄pale p̄ aliq̄ sacramento dato vel dando vt p̄ciū ei⁹. vel quia aliter nō degissz. symonia est